

Тарих пәнінен ашық сабақ
7 «А» кадет сыныбы
Пән мұғалімі:
Қанағатова Қымбат Тоқтарбекқызы

Үй тапсырмасы:

*Қыпшақ
Мемлекеті
(XI-XIII ғ.)*

Сұрақтар:

- 1. Қыпшақтар туралы қандай деректер бар?*
- 2. Аумағы*
- 3. Әскери басқару жүйесі*
- 4. Ыдырау себебі*

*§27. ҚАЗАҚСТАН АУМАҒЫНА
МОНҒОЛДАРДЫҢ
ШАПҚЫНШЫЛЫҒЫ (XIII-XV)*

Сабақтың мақсаты:

**МОНҒОЛ ИМПЕРИЯСЫНЫҢ
ҚҰРЫЛУЫ ЖӘНЕ
ҚОҒАМДЫҚ ҚҰРЫЛЫСЫН,
САЯСИ ҮДЕРІСТЕРДІ
ТҮСІНДІРУ**

Сабақтың жоспары:

1. Моңғол мемлекетінің құрылуы.

2. Қоғамдық құрылымы.

3. Шапқыншылық қарсаңындағы Қазақстан аумағы.

4. Ұлыстардың құрылуы.

XIII ғасырдың басында Азияның
орталығында Қытайдың
солтүстігінде *Монғол мемлекеті*
құрылды.

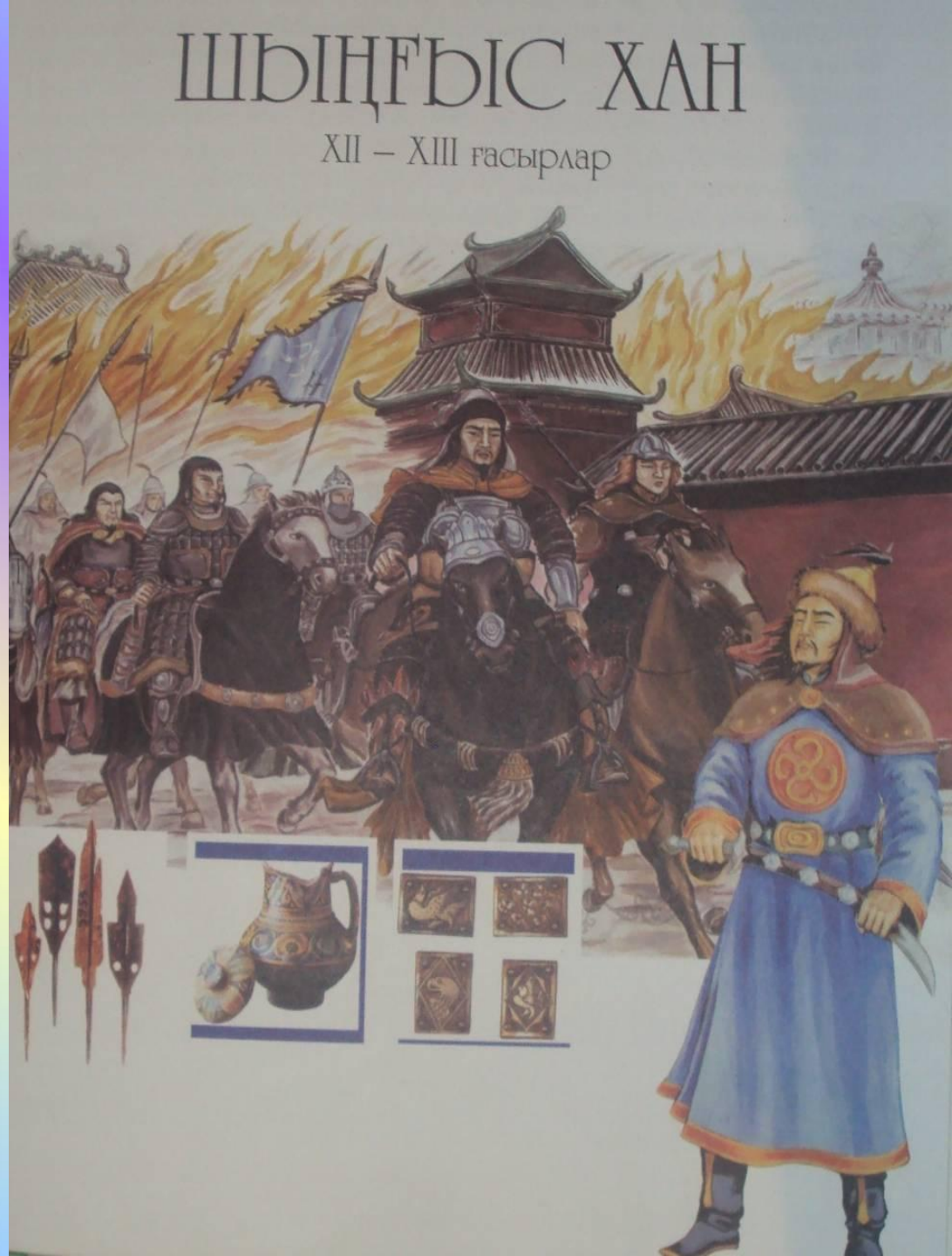
Астанасы – Қарақорым.

Негізін салушы – бөржегін
тайпасынан шыққан Есугей
баһадүрдің баласы Темучин
(1155-1227ж.ж.).

1206 жылы –
Онон өзені
бойындағы
ақсүйектер
құрылтайында
хан болып
сайланып,
Шыңғыс хан
атанады.

Шыңғыс ханның негізгі мақсаты:

аса күшті әскери-феодалдық мемлекет құру.

Әскер күші:

Басқару жүйесі:

Түмен – 10 мың әскер.

Басқарушысы -

түменбасы

Мыңдық – 1 мың әскер.

Басқарушысы - *мыңбасы*

Жүздік – 100 әскер.

Басқарушысы - *жүзбасы*

Ондық – 10 әскер.

Басқарушысы - *онбасы*

«Яса» әдет-ғұрып заңдар жинағы:

I бөлім:

Ел
басқарудағы
кейбір басты
мәселелердің
шешімдері

II бөлім:

Әскери,
азаматтық істерді
орындаудағы
жалпы заңдар
және
орындамағандар-
ды жазалау түрлі
ережелері

Шыңғыс ханның жаулаушылық жорықтар жүргізудегі мақсаттары:

- Билігін күшейту;
- Ішкі тартысты болдырмау;
- Ақсүйектердің талабын орындау;
- Халқын жаңа жайылымдармен қамтамасыз ету.

Соғысу тәсілдері:

- Жорыққа шықпас бұрын сауда керуенін жіберіп, ол ел туралы мәліметтер алған;
- Дінге қысым көрсетпеген;
- Жаулап алған елдердің техникасын, халқын шапқыншылық соғыстарға пайдаланған.

<i>Жылдар</i>	<i>Оқиғалар</i>
1207-1211 жылдар	Сібір халықтарын, Енисей қырғыздарын, Шығыс Түркістанды бағындырды
1211 жылы	Қарлұқтардың билеушісі Арыслан хан Шыңғыс хан билігін мойындады
1217 жылы	Алмалық алынды
1218 жылы	Баласағұн соғыссыз берілді
1218 жылы	Отырарға 450 адамдық сауда керуенін жіберді
1219 жылы	150 мың монғол әскері Ертістен Сырдарияға қарай қоныстанды

<i>Жылдар</i>	<i>Оқиғалар</i>
1219 ж. қыркүйек	Отырар қоршауы басталды
1220 ж. ақпан	Отырар басып алынды
1221 жылы	Шағатай мен Үгедей әскері Шыңғыс хан әскерімен қосылып Бұхар мен Самарқанды, Хорезмді бағындырды
1219-1221 жылдар	Орта Азия түгелдей жаулап алынды
1219-1224ж.	Қазақстан мен Орта Азия Шыңғыс хан империясының құрамына қосылды

**Ертістің батысынан
Жетісудың солтүстігі, Дешті
Қыпшақ жері, Еділдің
төменгі бойы, Хорезм,
Сырдария.
Ордасы – Ертіс өзені бойы**

**Батыс Монғолия Алтай,
Тарбағатай, Ертістің
жоғарғы ағысы.
Ордасы – Чугучук**

**Оңтүстік және Оңтүстік-шығыс
Қазақстан, Шығыс Түркістан Мәуеренахр.
Ордасы - Алмалық**

1-ТАПСЫРМА.

«ШЫҢҒЫС хан кім?»

1-топ. Шыңғыс хан қатыгез
жаулаушы.

2-топ. Шыңғыс хан елін
сүйген ұлы тұлға

Үй тапсырмасы

*§27 оқу, мазмұндау
«Егер мен Шыңғыс хан
болсам...» эссе жазу
(көлемі 1 бет)*

Назарларыңызга Рахмет!

